

ČESKÝ JAZYK

SLOVESA

▪ Jednoduché slovesné tvary

Jde o slovesa, která jsou vyjádřena pouze jedním slovem. Řadíme mezi ně i slovesa se zájmeny „se“ a „si“.

PŘÍKLAD: skáče, maže, volá, poslouchá, píše, píše si, těší se, dívá se, myje se, učíme se

Tvar, který neobsahuje pomocné sloveso být. Zpravidla je jednoslovný – jde o jedno slovo. Výjimkou jsou slovesa obsahující zájmena se/si (zvratná slovesa).

▪ Složené slovesné tvary

Jsou to takové tvary sloves, které jsou vyjádřené více slovy + všechna slovesa v minulém čase → dokonce i když obsahují pouze jedno slovo.

PŘÍKLAD: budu tančit, budeme si hrát, hráli jsme si, spali bychom, byl bych si povídal

Tvar, který je složen z více slov. Obsahuje jak samotné sloveso, tak sloveso další nebo více pomocných sloves. Automaticky sem zařazujeme slovesa v minulém čase.

i Proč je sloveso ve 3. osobě složeným slovesným tvarem, když jde zpravidla pouze o jedno slovo? Protože dříve se používalo pomocné sloveso i u této osoby (on *jest* utekl, oni *jsou* utekli). Dnes už tato pomocná slovesa ve 3. osobě sice nepoužíváme, ale stále je řadíme do kategorie složených tvarů. Je to tedy pouze z historických důvodů.

*Budu zpívat zpívám * mluvil bych mluvím * hrál jsem si hraju * uslyšel by slyší*

▪ Zvratná slovesa

Jedná se o zvratná zájmena „se“ a „si“. Co mají společného se slovesy? Patří k nim. Pojí se s nimi. Matematicky bychom to mohli vyjádřit tímto způsobem:



sloveso + zvratné zájmeno = zvratné sloveso



Spojením slovesa a zvratného zájmena vzniká zvratné sloveso.

PŘÍKLAD: smát se, narodit se, probudit se, malovat si, zpívat si, naříkat si

složený slovesný tvar

jednoduchý slovesný tvar

Některá slovesa a zvratná zájmena nemohou bez sebe být:

<i>neříkáme</i>	<i>ale říkáme</i>
Zítřa narodí můj bratříček.	Zítřa se narodí můj bratříček.
Radují z prvního místa ve vybíjené.	Radují se z prvního místa ve vybíjené.
Stěžujeme na velký hluk.	Stěžujeme si na velký hluk.

Některá naopak ano. Pokud k nim přidáme zvratné zájmeno, změní se význam:

Učit	Učit se
Objevit	Objevit se
Mít	Mít se



DŮLEŽITÉ: Nepleťme si zvratné zájmeno se s předložkou se.